

Juutalainen uskonto ja seurakunnan alku

Juhani Aitomaa
Osa 1

Uskoon tulleilla ja ensimmäisiin paikallisiin seurakuntiin liittyneillä ihmisillä oli monenlaisia taustoja. Juutalaiset tunsivat jo kirjoitettua Sanaa (VT) ja olivat perillä monista uskonelämään vaikuttavista asioista. Käännynnäiset olivat pakanoita, jotka olivat kääntyneet juutalaiseen uskontoon. He olivat antaneet ympärileikata ja kastattaa itsensä sekä suorittivat säädetyn uhrin. Jumalaa pelkääväiset olivat pakanoita, jotka noudattivat joitain juutalaisia tapoja ja säädöksiä. He pitivät sapatin ja juutalaiset juhlat, noudattivat juutalaista moraalilakia sekä olivat kuulijoina synagogassa. Erään perimätiedon mukaan Jeesuksen kuolemaa ristillä seurannut sadanpäämies - joka Messiaan kuolinhetkellä totesi: "Totisesti tämä oli Jumalan Poika" - oli Jumalaa pelkääväinen sadanpäämies Kornelius. Hänen liittymistään uuteen liittoon Pietari sai olla todistamassa.

Oliko Kornelius nähtyään ristillä tapahtuneen tullut vakuuttuneeksi, että Jeesuksen elämä ja kuolema piti sisällään totuuden Jumalasta, jota hänenkin sielunsa ikävöi. Näin Jumalaa pelkääväinen sai olla ensimmäinen Uuteen liittoon liitetty pakanauskova. Kuullessaan julistettavan puhdasta evankeliumia, hänen ymmärryksensä oli jo tietyllä tavalla valmistautunut ottamaan vastaan juutalaisen uskon täyttymyksen: Messiaan, joka on myös pakanain Vapahtaja.

Pakanakansat, kuten kreikkalaiset, roomalaiset, arabialaiset ym., olivat omien uskontojensa kahleissa. He uskoivat jumaliinsa, noudattaen pappiensa ohjaamina usein julmiakin ja mielettömiä tapoja. Varmaankin monet kokivat pelkoa ja kauhistuivat uskontojensa vaatimuksia. Pelko jumalien ja jumaluuksien kostosta esti tekemästä toisin, vaikka omatunto saattoi olla vastaan uskonnon vaatimuksia. Näille ihmisille Jumalan voimallinen evankeliumi oli myös ilosanoma. Vanhat uskomukset menettivät voimansa. Ne osoittautuivat valheiksi, jotka pitivät ihmistä kahleissaan petoksen voimalla. Totuus yhdestä Jumalasta ja Jumalan ristillä ilmestyneestä rakkaudesta täytti heidät ilolla. He saivat tulla osaksi Jumalan kansaa!

Seurakunta kasvoi. Sitä vainottiin aika ajoin, mutta vainot eivät sen kasvua pysäyttäneet. Seurakunnan laajentuessa pakanauskovia alettiin kutsua "kristityiksi". Uskovat juutalaiset nimettiin "nasarealaisiksi". Pakanoiden lukumäärän lisääntyessä väheni juutalaisten uskovien vaikutus seurakunnassa. Kristinuskon kasvusta juutalaisten keskuudessa antaa kuvan juutalaisen historioitsijan August Neanderin tutkimus. Jerusalemin kokouksen aikaan (kun päätettiin, ettei pakanoiden pelastuakseen tarvitse noudattaa juutalaisia tapoja) uskovia oli jo n. 50 000, pääosin Jerusalemissa. Vuonna 100 jKr. uskovien

juutalaisten lukumäärä olisi ollut jo n. 100 000. Kun tähän liitetään luvut pakanoista, voidaan todeta pelastussanomien edenneen silloisessa kuohuvassakin maailmanajassa.

Usko Messiaan sovituskuolemaan nähtiin juutalaisen uskonnon noudattajien puolelta aluksi uutena juutalaisuuden ilmentymänä, tosin jonkinlaiseksi uhkaksi juutalaisuuden päälinjalle. Juutalaisuus ei ole koskaan ollut täysin yhden suunnan uskonto. Päävirran ohessa on aina kulkenut useita pienempiä puroja. Niiden vaikutus juutalaisuuteen on ajoittain ollut merkittävä. Jeesuksen ajan päävirrat olivat saddukealainen ja farisealainen linja. Edelliset olivat pääosin hallitsevaa luokkaa, "diplomaatteja" ja talouselämän vaikuttajia. He hallitsivat temppelissä ja pitivät sitä yllä. Heitä pidettiin yhteiskunnan parempiosaisina, usein ylpeinä sellaisina. Heidän käsityksensä juutalaisesta uskonnosta oli paljolti seremoniallinen. Joukossa oli niitä, jotka tunnustivat Jumalan ilmoitukseksi vain viisi Mooseksen kirjaa. Ihmisen elämä ratkaisi hänen tulevaisuutensa. Henki jäi elämään tai hävisi sen mukaan, miten hyvä ihminen oli elämässään ollut. Usko ylösnousemukseen oli heille vierasta, eivätkä he odottaneet innokkaasti Messiaasta. Jumalan läsnäolon todistukseksi heille riitti mahtava temppeli.

Fariseusten lahkoon kuuluvat juutalaiset tekivät myös käännytystyötä, pyrkien saamaan pakanoita liittymään uskontoonsa. Farisealaiset olivat tulleet saddukealaisia lähemmäksi tavallista kansaa. He antoivat Jumalan Israelin kanssa tekemälle liitolle suuren merkityksen hallitien kansaa synagogan opetuksen kautta. Jumalan antamien kirjoitusten: Mooseksen kirjojen, profeettojen ja psalmien lisäksi, he olivat aikojen kuluessa laatineet laajan säädösten ja määräysten kokoelman, jota opettivat kansalle. Farisealaisuudessa ilmeni erilaisia painotuksia. Toiset halusivat sitoa juutalaisen kansan tiukasti erilaisten säädösten alle. Toiset opettivat vapaampaa suuntausta. Sen pääperiaatteena voitiin pitää rabbi Hillelin ohjetta: "Älä tee toiselle sitä, mitä et tahtoisi tehtävän itsellesi: Siinä on koko laki." Hillelin koulukuntaa vastaan oli jyrkempi suuntaus, joka oli saanut johtajansa rabbi Sammaista. Hänen mukaansa jokainen

rabbien ihmistekoinen laki oli tärkeä osa valitun kansan uskontoa. Rabbit loivat laajan aineiston kieltoja ja sääntöjä, sekä ohjeet miten ne voitaisiin tietyssä tilanteessa kiertää. Fariseuksille oli yhteistä usko kuolemanjälkeiseen elämään ja tulevaan Messiaaseen. Heidän Messiaansa oli tosin vain ihminen, joka Jumalan valtuuttamana toimi maallisenä sotapäällikkönä ja kansanjohtajana vapauttaen maallisen Israelin. Hän oli mies, joka tekisi Israelista maailman johtavan kansakunnan. Heikko, kärsivä Messias ei sopinut tähän kuvaan.

Historioitsija Josefuksen mukaan kolmannen juutalaisuuden suunnan muodosti Kuolleen meren lähelle asettunut yhteisö, essealaiset. Heistä on mainintoja muidenkin historioitsijoiden teksteissä. Essealaiset, samoin kuin kristityt juutalaiset, eivät arvostaneet temppelin uhritoimituksia. Siksi eräät historioitsijat ovat saattaneet sekoittaa nämä kaksi suuntausta keskenään. Essealaisten löydettyistä kirjoituksista käy ilmi, että he pitivät koko lain noudattamista tärkeänä. He noudattivat salaperäisen "Vanhurskauden opettajan" opetuksia ja odottivat kahta Messiasahmoa: papillista Aaronin Messiasta ja kuninkaallista Daavidin suvun Messiasta. Eräät tutkijat löytävät mielestään paljonkin yhteyksiä Jeesuksen ja essealaisen opetuksen välillä. Siksi he kuvaavat Jeesuksen essealaiseksi tai heidän oppilaakseen. On selvää, että yhteyksiä löytyy, sillä niin Jeesus kuin essealaiset lukivat samaa juutalaisille uskottua Jumalan Sanaa. Pyrkimys saada Jeesus vain "essealaiseksi saarnaajaksi" on yksi liberaali-teologian yritys kiistää Jeesuksen jumaluus.

Kuitenkin kun koko Raamattu pidetään totena, joutuvat essealaisten opetukset ja Jeesuksen sana ristiriitaan keskenään. Jeesus oli ihmisenä juutalainen, kuten essealaiset, saddukealaiset ja fariseukset, mutta Hän ei ollut vain ihminen. Täten Hänen opetuksensa selkeästi eroaa muusta juutalaisesta opetuksesta: Hän julistaa olevansa syntien sovitus, tie takaisin Jumalan yhteyteen ja että Hän on Isässä ja Isä on Hänessä (Joh.14:10).

Lisäksi juutalaisuudessa vaikutti muita, pienempiä suuntia, kuten voimaan ja väkivaltaan kansallisen vapautuksen välineenä luottavat selootit. Nyt tähän juutalaisuuden kirjoon oli tullut Jeesuksen ristinkuoleman ja ylösnousemuksen kautta uusi lisäys: nasarealaiset. He olivat yhtä juutalaisia kuin muutkin. Se mikä heissä muita eniten vaivasi oli heidän Messias uskonsa. Messias oli jo tullut, mutta tämän tulemuksen tapa ei sopinut muiden juutalaisten uskonsuuntien yleisiin kuvioihin.

Jatkuu

Testamenttilahjoitus

Testamenttilahjoitus on merkittävä osoitus siitä, mitä olet pitänyt elämässäsi tärkeänä. Se kertoo elämänarvoistasi. Testamentin kautta sinun on mahdollista jättää arvosi elämään.

Voit nauttia omaisuudestasi elämäsi ajan ja jättää sen vielä jälkeesi tekemään hyvää. Testamenttaamalla Israelin Ystävät ry:lle tuet tärkeää ja monipuolista Israel -työtä. Pienikin lahjoitus on tärkeä. Testamentin voi tehdä kuka tahansa missä vaiheessa elämää hyvänsä. Testamenttia on mahdollista muuttaa ja muokata milloin vain. Yleishyödylliset yhdistykset eivät maksa saamistaan testamenteista veroa. Annamme mielellämme juridista neuvontaa testamentin laatimisen suhteen.

Jätä perintösi elämään Israel -työn hyväksi. "Ja minä siunaan niitä, jotka sinua siunaavat, ja kiroan ne, jotka sinua kiroavat, ja sinussa tulevat siunatuiksi kaikki sukukunnat maan päällä." (1.Moos.12:3)

Kaikissa testamenttiin liittyvissä asioissa sinua palvelee:
Varatuomari Leevi Häikiö
p. 040-0910701
sähköpostiosoite: haikiot@kolumbus.fi

ISRAEL VUONNA 5784

esitelmä- ja keskustelutilaisuuksien sarja syksystä 2023 kevääseen 2024 torstaisin, Helsingin yliopisto, Päärakennuksen sali U3041 (3. krs), Unioninkatu 34, Helsinki

to 18.4.2024 klo 18.00 "Israelin runous". Suomentaja Minna Tuovinen.

Tilaisuuksiin on vapaa pääsy. Tervetuloa! Järjestäjänä Helsingin Suomi-Israel Yhdistys ry. Pyrimme järjestämään etäyhteyden luennoille. Lisätiedot Anna Muukkoselta armuukkonen@hotmail.com.